

Prilozi Polaznim osnovama Hrvatskoga kvalifikacijskoga okvira

1. Pregled dokumenata i podataka važnih za Hrvatski kvalifikacijski okvir

(Iz Predgovora Nacionalne klasifikacije zanimanja, Narodne novine, broj 111/98.)

U neovisnoj i samostalnoj Hrvatskoj započela je izrada niza klasifikacija za različite korisnike. Kako ranije nije postojala odgovarajuća objedinjena klasifikacija zanimanja koja bi zadovoljila potrebe svih korisnika, prišlo se izradi nove Nacionalne klasifikacije zanimanja (NKZ), koja bi trebala zamijeniti postojeće pojedinačne klasifikacije i slične instrumente za potrebe statistike, zapošljavanja i gospodarstva.

Vlada Republike Hrvatske prihvatila je projekt izrade Nacionalne klasifikacije zanimanja svojim zaključcima od 23. listopada 1992. i 11. prosinca 1992. na prijedlog Ministarstva rada i socijalne skrbi. Osnovano je Vijeće projekta i Strukovna skupina za izradu klasifikacije, a uz dobivenu pomoć Međunarodne organizacije rada.

Cilj je bio normom omogućiti praćenje pojava na tržištu rada kao i usporedivost s Međunarodnom standardnom klasifikacijom zanimanja ISCO-88 (usvojena je krajem 1987. godine na Međunarodnoj konferenciji statističara za rad i objavljena 1990. u Ženevi). Ujedno je podloga klasifikacijskim razinama NKZ-a. Tekstovi NKZ-a su prilagođeni hrvatskome zakonodavstvu, obrazovnome sustavu i praksi u tom području rada, ali se nastojala zadržati što veća usporedivost s ISO-88. NKZ je instrument koji omogućava međunarodnu usporedivost plaća, profesionalno osposobljavanje, poslovne usluge, bolest i smrtnost prema pojedinom zanimanju.

Uz normu ISO-88 postoji i norma ISO-88 COM koju je izradio Eurostat zahvativši u normu ISO-88 s namjerom pojednostavljenja u primjeni.

Podatci o zanimanjima prikupljeni su iz starijih izvora: Jedinstvena nomenklatura zanimanja („Službeni list SFRJ“, broj 31., 15. lipnja 1990.), dokumentacije o sadržaju i uvjetima rada pojedinih zanimanja, sistematizacija radnih mjesta, zakona i drugih propisa. Nositelj projekta bio je Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Nova Nacionalna klasifikacija zanimanja u kojoj je utvrđena složenost zanimanja u 9 stupnjeva donesena je 1998. (Narodne novine, broj 111/98).

Razine obrazovanja i stupnjevi složenosti zanimanja prema NKZ (tablica iz dokumenta):

Obilježja strukovnih sprema			Stupanj složenosti u NKZ
Stupnjevi strukovne sprema	NK	I. niža stručna sprema	1.
	PK, NSS	II. niža stručna sprema	2.
	KV	III. srednja stručna sprema	3.
	KV, SSS	IV. srednja stručna sprema	4.
	VK	V. srednja stručna sprema – specijalist	5.
	VIŠA	VI/1. i VI/2. viša stručna sprema ili specijalist	6.
	VISOKA	VII/1. visoka stručna sprema	7.
	MAGISTAR	VII/2. znanstvena ili specijalist.	8.
	DOKTOR	VIII. doktorat znanosti	9.

Državni zavod za statistiku donio je dokument pod nazivom Metodologija nacionalne standardne klasifikacije obrazovanja (NSKO) (Narodne novine, broj 105/01) za potrebe statističke obrade podataka u obrazovanju, sukladno ISCED-'97 (International standard classification of education) kao međunarodnome standardu za prikupljanje i obradu podataka o obrazovanju i obvezan je u međunarodnoj razmjeni podataka.

ISCED-'97 daje statistički okvir i omogućava međunarodnu usporedivost podataka o obrazovanju. Odobren je na Međunarodnoj konferenciji o obrazovanju u Ženevi 1975. godine, a usvojen na 20. sjednici Generalne konferencije UNESCO-a 1978. S vremenom je revidiran, tako da je Hrvatska članica grupe zemalja za njegovu reviziju.

Konačni oblik klasifikacije obrazovanja po ISCED '97 prihvaćen je 1997. godine u Parizu.

Struktura obrazovnog sustava i razine obrazovanja u klasifikaciji NSKO (tablica iz dokumenta):

Razine obrazovanja	Obrazovni sustav
0.	Predškolsko obrazovanje (dječji vrtići, predškola)
1.	Osnovno obrazovanje (niži razredi)
2.	Osnovno obrazovanje (viši razredi)
3.	Srednje obrazovanje
4.	Obrazovanje nakon srednjeg koje nije ni više ni visoko
5.	Više i visoko obrazovanje, magisterij
6.	Doktorat

Vidljivo je da NSKO predviđa sedam razina obrazovanja (od 0 do 6), a obrazovni programi su razvrstani unutar tih sedam razina. Državni zavod za statistiku izradio je dokument zajedno s nadležnim ministarstvima i Hrvatskim zavodom za zapošljavanje. U dokument je ugrađena standardna međunarodna metodologija radi omogućavanja usporedivosti podataka.

NSKO je razvojni i otvoreni dokument koji mora omogućavati unošenje promjena proizašlih iz dinamike razvoja obrazovnog sustava.

Jedan od službeno navedenih nedostataka ISCED-'97, koji utječe na kvalitetu NSKO, jest nerazrađenost nižih razina obrazovanja. Prednost je instrumenta operativnost podacima, ali istovremeno postoji opasnost od iskrivljenja odraza obrazovnog sustava uslijed pogrešno odabranih polaznih postavki dokumenta što u konačnici daje pogrešnu sliku obrazovnog sustava u međunarodnome kontekstu.

1.2 Važeći školski/obrazovni sustav Republike Hrvatske

Važeći školsko/obrazovni sustav reguliran je Zakonom o osnovnom školstvu (Narodne novine, broj 69/03 – pročišćeni tekst i 76/05), Zakonom o srednjem školstvu (Narodne novine, broj 69/03 – pročišćeni tekst i 81/05), Zakonom o obrtu (Narodne novine, broj 49/03 – pročišćeni tekst), Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07) i Zakon o obrazovanju odraslih (Narodne novine, broj 17/07). Završetak pojedine razine školskog/obrazovnog sustava RH dokazuje se javnom ispravom nadležne školske/obrazovne ustanove u Republici Hrvatskoj.

Pratimo ga kroz tri temeljna podsustava:

- osnovno školstvo

- srednje školstvo
- visoko obrazovanje.

Osnovno obrazovanje podijeljeno je u dva razdoblja:

- razdoblje razredne nastave - od 1. do 4. razreda
- razdoblje predmetne nastave - od 5. do 8. razreda.

Srednje školstvo odvija se kroz:

- gimnazijske nastavne programe koji završavaju državnim maturom
- 4-godišnje nastavne programe za zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada te umjetničke nastavne programe koji završavaju državnim maturom
- 3-godišnje nastavne programe za zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada koji završavaju završnim ispitom
- 3-godišnje nastavne programe za zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada, koji završavaju pomoćničkim i završnim ispitom (obrotnička zanimanja)
- 3-godišnje nastavne programe za pomoćnička zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada koji završavaju pomoćničkim ispitom
- nastavni programi u trajanju do 2 godine za manje zahtjevna zanimanja u tehničkom i netehničkom području rada.

Visoko obrazovanje organizira se kroz elemente stručnih i sveučilišnih studija, kako slijedi:

- **Stručni studiji:**
 - stručni studiji – stječe se od 120 do 180 ECTS bodova (iznimno do 240 ECTS bodova)
 - stručni studij završetkom kojeg se stječe manje od 180 ECTS bodova te stručni naziv sukladno posebnom zakonu
 - stručni studij završetkom kojeg se stječe najmanje 180 ECTS bodova i stručni naziv stručni/-a prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) uz naznaku struke
 - specijalistički diplomski stručni studiji - stječe se zvanje specijalista određene struke
- **Sveučilišni studiji:**
 - preddiplomski sveučilišni studiji – stječe se od 180 do 240 ECTS bodova i akademski naziv prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) uz naznaku struke
 - diplomski sveučilišni studiji – stječe se od 60 do 120 ECTS bodova (ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i diplomskom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova) i akademski naziv magistar/magistra struke (za sveučilišne medicinske programe: doktor struke)
 - poslijediplomski specijalistički studiji - stječe se akademski naziv specijalista određenog područja koji se koristi uz akademski naziv stečen završetkom diplomskog sveučilišnog studija
 - poslijediplomski sveučilišni studiji (nije ih obvezno izražavati ECTS bodovima) – ispunjenjem svih propisanih uvjeta i javnom obranom doktorskog rada stječe se akademski stupanj doktora znanosti odnosno doktora umjetnosti

Tablično prikazan postojeći sustav

Obrazovna razina	Vrste studija – obrazovnih programa	
Visoko školstvo	Sveučilišni studiji	Stručni studiji
	Poslijediplomski doktorski studiji <i>Doktor znanosti/umjetnosti</i>	

Obrazovna razina	Vrste studija – obrazovnih programa	
	Poslijediplomski specijalistički studiji <i>Specijalist određenog područja (uz magistra određene struke)</i>	
	Diplomski sveučilišni studiji <i>Magistar/magistra struke ili doktor/doktorica struke</i>	Specijalistički diplomski stručni studiji <i>Specijalist određene struke</i>
	Preddiplomski sveučilišni studiji <i>Prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) uz naznaku struke</i>	Stručni studiji s najmanje 180 ECTS bodova <i>Stručni prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) uz naznaku struke</i>
		Stručni studiji s više od 120 i manje od 180 ECTS bodova
Srednje školstvo	<ul style="list-style-type: none"> • gimnazijski nastavni programi • 4-godišnji nastavni programi za zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada, s državnom maturom • 3-godišnji nastavni programi, za zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada, sa završnim ispitom • 3-godišnji nastavni programi, za zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada, s pomoćničkim i završnim ispitom • 3-godišnji nastavni programi za pomoćna zanimanja u tehničkim i netehničkim područjima rada • obrazovni programi u trajanju do 2 godine, za manje zahtjevna zanimanja 	
Osnovno školstvo	osmogodišnji osnovnoškolski nastavni program	

2. Europski kvalifikacijski okvir

Prvi korak prema ustrojavanju Europskoga kvalifikacijskog okvira za sustav visokoga obrazovanja započeo je objavom Bolonjske deklaracije te uvođenjem binarnoga sustava, sustava prijenosa ECTS bodova, dodatka diplomi, opterećenja studenta, ishoda učenja, predviđenoga skupa kompetencija te stručni profil. Tada se dogodio pomak u shvaćanju misije obrazovanja koji je pozornost sa zahtjeva za upis na studij i razmatranja kurikuluma prebacio na rezultate procesa obrazovanja i njihovu osnovnu svrhu – zapošljivost. Sljedeći su koraci bile određene međunarodne i nacionalne aktivnosti, uključujući definiranje mjerljivih pokazatelja razina te ustrojavanje nacionalnih kvalifikacijskih okvira u nekim europskim zemljama (Irska, Škotska, Danska itd.) i slično. Nastavilo se s razvojem Europskoga kvalifikacijskog okvira, predlažući osam razina kvalifikacija koje se mogu stjecati različitim oblicima školovanja: od osnovne škole pa sve do trećega ciklusa visokoga obrazovanja. Ustrojena su brojna stručna povjerenstva i stručne radne skupine Europske komisije, izrađeni su mnogi polazni dokumenti s ciljem uvođenja cjelovitoga Europskoga kvalifikacijskog okvira i omogućivanja stvaranja nacionalnih i tzv. sektorskih kvalifikacijskih okvira.

Europski kvalifikacijski okvir posebno će pridonositi:

- boljem razumijevanju sustava kvalifikacija u svim europskim zemljama
- jasnome i jednostavnom priznavanju inozemnih kvalifikacija i poticanju mobilnosti građana

- upravljanju i osiguranju kvalitete školskog/obrazovanog sustava
- razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira.

U svrhu ustrojavanja Europskoga kvalifikacijskog okvira posljednjih je godina organizirano niz konferencija na kojima su zaključeni dogovori o ustrojavanju i osnovnim principima budućega Europskog kvalifikacijskog okvira kao i nacionalnih kvalifikacijskih okvira europskih zemalja. Primjeri najznačajnijih europskih konferencija:

- Berlin (2003.). Zaključen je dogovor o izradi nacionalnih kvalifikacijskih okvira u sustavu visokoga obrazovanja te njihova opisa koristeći opterećenje studenata, razine obrazovanja, ishode učenja, kompetencije te stručni profil. Zaključeno je i da Europski kvalifikacijski okvir mora definirati ishode učenja za svaku razinu kvalifikacija.
- Kopenhagen (2003. i 2005.). Dane su preporuke i smjernice o razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira, nužnosti njihova povezivanja s Europskim kvalifikacijskim okvirom te važnost uvođenja ECTS bodova. Naglašena je važnost uloge jasnoga i otvorenog prikaza, povjerenja i povezanosti Bolonjskoga, Kopenhaškog i Lisabonskog procesa.
- Bruxelles (2005.) i Bergen (2005.). Paralelno, na razini Europske komisije i Bolonjskoga procesa dogovorena je izrada Europskoga kvalifikacijskog okvira s definiranim razinama i ishodima učenja. Preporučeno je način izrade usporedivih i kompatibilnih kvalifikacijskih okvira na nacionalnim razinama koje je potrebno povezati s europskim kvalifikacijskim okvirom. Kvalifikacije je potrebno opisati putem opterećenja studenata nastavom, ECTS bodova, razina obrazovanja, ishoda učenja te drugih važnih elemenata.
- Glasgow (2005.). Razmatrana je vizija i oblik Europskoga kvalifikacijskog okvira u kontekstu postojećih nacionalnih kvalifikacijskih okvira i onih koji su u procesu predlaganja u nekim europskim zemljama.

Izrađeno je više dokumenata, od kojih izdvajamo sljedeće:

- Realising the European Higher Education Area, Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education (Berlin, 2003)
- Recommendations of the conference on Qualification Structures in European Higher Education (Kopenhagen, 2003)
- Maastricht Communiqué on European cooperation in Vocational Education and Training (Maastricht, 2004)
- Towards a European Qualifications Framework for Lifelong Learning (Brussels, 2005)
- Qualifications Frameworks in Europe, Learning across Boundaries (Glasgow, 2005).

Europski kvalifikacijski okvir, koji je u završnoj fazi ustrojavanja, predstavljat će jasan instrument prepoznavanja razina stečenih kvalifikacija europskih zemalja na osnovi minimalnoga broja pojmova, mjerljivih ishoda učenja, međusobnih povjerenja i sustava osiguranja i upravljanja kvalitetom.

Europskim se kvalifikacijskim okvirom uvodi skup zajedničkih načela, postupaka i smjernica za mnoge oblike suradnje različitih partnera s naglaskom na nužnost ustrojavanja nacionalnih sustava upravljanja i osiguranja kvalitete. Njime se uvode i ključne kompetencije cjeloživotnoga učenja i razine kvalifikacija koje se izražavaju znanjima, vještinama i kompetencijama. Takva se ključna znanja, vještine i kompetencije cjeloživotnoga učenja iskazuju kroz nekoliko skupina: komuniciranje na materinjem jeziku, komuniciranje na stranim jezicima, osnove matematike te prirodnih i tehničkih znanosti, moderne informacijske tehnologije, organiziranje učenja, međuljudske kompetencije, poduzetništvo, te kulturno izražavanje.

U Bruxellesu 5. rujnu 2006. Europska je komisija usvojila osnovne elemente Europskoga kvalifikacijskog okvira, tj. ključne kompetencije i ishode učenja za svaku od razina kvalifikacija te prihvatila definicije osnovnih pojmova. Ovim se dokumentom predlaže europski kvalifikacijski okvir s 8 razina kvalifikacija. Kroz posljednje tri razine (6., 7. i 8. razina) prepoznat će se razine kvalifikacija koje se predviđaju Bolonjskim procesom za visoko obrazovanje. Kvalifikacije svih ostalih razina mogu se stjecati izvan sustava visokoga obrazovanja osim nekih kvalifikacija pete razine za koje se predviđa stjecanje i unutar sustava visokoga obrazovanja kroz studije koji imaju ukupno manje od 180 ECTS bodova (tzv. «short-cycle» sustava visokoga obrazovanja). Prva razina obuhvaća kvalifikacije koje podrazumijevaju osnovna opća znanja, osnovne vještine za izvođenje jednostavnih zadataka te kompetencije koje su potrebne na radnom mjestu ili učenju pod izravnim nadzorom voditelja u unaprijed poznatom kontekstu. Osmo razina obuhvaća kvalifikacije koje podrazumijevaju najnaprednija specifična znanja i njihovo međusobno povezivanje, vladanje najnaprednijim vještinama i tehnikama u znanstvenim istraživanjima te kompetencije održivoga autoriteta, inovacija, odgovornosti, samostalnosti te vođenja održivih znanstvenih istraživanja i projekata.

3. Nacionalni kvalifikacijski okviri nekih europskih zemalja

Objavom Bolonjske deklaracije u prvi plan izišli su rezultati procesa obrazovanja i osnovna svrha obrazovanja – zapošljivost. Nakon toga su uslijedile druge aktivnosti na međunarodnoj razini i razinama europskih zemalja s ciljem ustrojavanja kvalifikacijskih okvira, od kojih ovdje izdvajamo ustrojavanja nacionalnih kvalifikacijskih okvira Irske, Škotske, Malte, Novog Zelanda i Slovenije.

I u svim drugim zemljama, čak ako i ne postoji odgovarajući formalni nazivi, može se reći da postoje određeni sustavi kvalifikacija. No, takvi sustavi kvalifikacija često nisu na jasan, prepoznatljiv, jednoznačan, usporediv i sustavan način opisani mjerljivim pokazateljima ishoda učenja, niti su ustrojeni jedinstveni i moderni sustavi osiguranja i upravljanja kvalitete takvih kvalifikacija.

3.1. Škotski kvalifikacijski okvir (Scottish Credit and Qualifications Framework)

Ideja o izradi kvalifikacijskoga okvira u Škotskoj izrasla je 1997. godine (*Garrick Report*) kao ključni element u viziji razvoja visokoga obrazovanja u sljedećih 30 godina, čiji su se osnovni ciljevi povezali s idejom cjeloživotnog učenja. Škotski kvalifikacijski okvir (*Scottish Credit and Qualifications Framework, SCQF*) temeljen je na nizu nacionalnih dogovora oko razina kvalifikacija i obrazovnih programa kojima se stječu takve kvalifikacije. Uvedena su dva mjerljiva elementa za smještaj kvalifikacija i obrazovnih programa, i to:

- razine kvalifikacija, koje se opisuju mjerljivim pokazateljima ishoda učenja, te
- obujam potrebnih ishoda učenja, koji se iskazuje SCQF bodovima.

Škotskim kvalifikacijskim okvirom uvedeno je 12 razina koje se međusobno razlikuju u složenosti i dosegu stečenih znanja, vještina i kompetencija. Posebno su pazili na stručne i profesionalne vještine, stupanj povezivanja, samostalnost i kreativnost, opseg složenosti primjene znanja i vještina te ulozi osobe koja je stekla te kvalifikacije u odnosu na druge osobe u obavljanju zadataka na radnim mjestima ili tijekom učenja.

Osnovna razina, razina 1, predstavlja toliko nisku razinu znanja, vještina i kompetencija da u Škotskome kvalifikacijskom okviru uopće nije opisana mjerljivim pokazateljima. Sve ostale

razine iskazane su mjerljivim pokazateljima kojima se opisuju opći ishodi učenja, podijeljeno u nekoliko kategorija.

Razine Škotskoga kvalifikacijskog okvira su:

- Razina 1: *National Units at Access 1*
- Razina 2: *National Clusters at Access 2*
- Razina 3: *National Clusters at Access 3, Foundation Standard Grades*
- Razina 4: *National Courses at Intermediate 1, General Standard Grades*
- Razina 5: *National Courses at Intermediate 2, Credit Standard Grades*
- Razina 6: *National Courses at Higher*
- Razina 7: *Certificates in Higher Education, National Courses at Advanced Higher, Higher National Certificates*
- Razina 8: *Diplomas in Higher Education, Higher National Diplomas*
- Razina 9: *Bachelors Degree, Graduate Certificate*
- Razina 10: *Bachelors Degree with Honours, Graduate Diploma*
- Razina 11: *Masters Degrees*
- Razina 12: *Doctoral Degrees.*

Unutar Škotskoga kvalifikacijskog okvira izrađen je i rječnik osnovnih pojmova čime se odnos između kvalifikacija, a i cjeloviti okvir, čine bitno jasnijima. Za izradu kvalifikacijskoga okvira ustrojili su posebno povjerenstvo (*Joint Advisory Committee*).

Izvor: *The Scottish Credit and Qualification Framework (SCQF)*, www.scqf.org.uk

3.2 Irski kvalifikacijski okvir (National Framework of Qualifications in Ireland)

Nakon što se shvatila važnost izgradnje društva cjeloživotnoga učenja, u Irskoj je ustrojeno posebno povjerenstvo (*National Qualification Authority*) sa zadatkom ustrojavanja Nacionalnoga kvalifikacijskog okvira Irske (*National Framework of Qualifications in Ireland*). Irski kvalifikacijski okvir uvodi 10 razina gdje se sve temelje na uvedenim standardima znanja, vještina i kompetencija u užem smislu. Ovih 10 razina obuhvaća sve kvalifikacije koje se stječu u akreditiranim školama, centrima različitih oblika obrazovanja, sveučilištima te radnim mjestima i društvu općenito. Kompetencije koja se stječu iskustvom na radnom mjestu ili drugim neformalnim načinima učenja su, također, priznata Irskim kvalifikacijskim okvirom. Kvalifikacijski okvir imat će utjecaj i na nove kvalifikacije koje se moraju temeljiti na istim uvedenim standardima znanja, vještina i kompetencija. Istaknuli su i posebnu brigu za sustav osiguranja i upravljanja kvalitetom.

Za svaku vrstu kvalifikacija uvedene su 4 klase:

- «*major*», glavna tipična kvalifikacija (ima izrazito značajan obujam kompetencija odgovarajuće razine),
- «*minor*», dopunska kvalifikacija (ima prihvatljiv obujam kompetencija neke razine, ali ne i zadovoljavajuće kombinacije tih kompetencija pa time nedovoljno za «*major*»),
- dodatak već postojećoj kvalifikaciji («*major*» ili «*minor*») te
- s posebnom svrhom.

Za sada je u uporabi samo «*major*», a ostale će se uvesti tijekom primjene.

Razine Irskoga kvalifikacijskog okvira:

- Razina 1: *Level 1 Certificate*
- Razina 2: *Level 2 Certificate*
- Razina 3: *Level 3 Certificate, Junior Certificate*

- Razina 4: *Level 4 Certificate, Leaving Certificate*
- Razina 5: *Level 5 Certificate, Leaving Certificate*
- Razina 6: *Advanced Certificate, Higher Certificate*
- Razina 7: *Ordinary Bachelor Degree*
- Razina 8: *Honours Bachelor Degree, Higher Diploma*
- Razina 9: *Masters Degree, Post-graduate Diploma*
- Razina 10: *Doctoral Degree*.

Aktivnostima izgradnje Irskoga kvalifikacijskog okvira, pokrenete su i mnoge druge važne aktivnosti: daljnji razvoj kvalifikacijskoga okvira kao aktivnost sama za sebe, niz zakonskih promjena, omogućavanje jednostavnog pristupa mnogim informacijama, te daljnji koraci razvoja i primjene.

Izvor: www.nqai.ie/en/

3.3 Kvalifikacijski okvir Malte (Malta Qualifications Framework)

Slično mnogim zemljama u Europi, Malta je u postupku ustrojavanja kvalifikacijskoga okvira, koji bi se trebao temeljiti na prijedlogu Europskoga kvalifikacijskog okvira, a sastojao bi se od 8 razina:

- Razina 1: *Primary School Certificate*
- Razina 2: *SEC or/and Compulsory Education Certificate*
- Razina 3: *Basic VET*
- Razina 4: *Intermediate VET*
- Razina 5: *MATSEC and Advanced VET*
- Razina 6: *Bachelor Degree, Graduate Certificate, Graduate Diploma*
- Razina 7: *Masters Degree*
- Razina 8: *Doctoral Degree*.

Izvor: www.education.gov.mt

3.4 Kvalifikacijski okvir Novog Zelanda (The New Zealand Qualification Framework)

Od 1990. godine posebno povjerenstvo (*New Zealand Qualification Authority*) odgovorno je za nadzor razvoja i implementacije sustava Nacionalnoga kvalifikacijskog okvira na Novom Zelandu. Nacionalni kvalifikacijski okvir donosio se tijekom dvogodišnjega procesa razvijanja strategije i javnih konzultacija.

Novozelandski kvalifikacijski okvir uvodi 10 razina koje ovise o složenosti znanja, vještina i kompetenija. Razina 1 je osnovna razina i otvorena je za usvajanje šireg znanja dok je razina 10 najslabija. Razine nisu izjednačene s godinama studiranja/obrazovanja već odražavaju sadržaj kvalifikacije. Mogu se prikazati na sljedeći način:

- Razine 1 do 7: *National Certificates*
- Razine 5 do 7: *National Diplomas*
- Razina 7: *Bachelors Degrees, Graduate Diplomas*
- Razina 8: *Postgraduate Diplomas and Certificates, Bachelors with Honours*
- Razina 9: *Masters*
- Razina 10: *Doctorates*.

Izvor: www.nzqa.govt.nz

3.5 Kvalifikacijski okvir Republike Slovenije

Republika Slovenija u postupku je ustrojavanja kvalifikacijskoga okvira.

Vlada Republike Slovenije u travnju 2006. godine donijela je *Uredbu o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja*. Sadržaj Uredbe, zajedno s *Statističnim uradom Republike Slovenije*, pripremlilo je *Ministrstvo za šolstvo in šport*, *Ministrstvo za visoko šolstvo* te *Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve*.

Uredba uvodi klasifikacijski sustav obrazovanja i osposobljavanja (KLASIUS) kao obvezni nacionalni standard. Klasifikacijski sustav daje naznaku da će slovenski kvalifikacijski okvir imati 8 razina, od kojih se dvije razine dijele na ukupno 4 podrazine (uz razine i podrazine dani su predviđeni načini stjecanja kvalifikacija odgovarajućih razina):

- Razina 1: Osnovnoškolsko obrazovanje nižega stupnja / nedovršena osnovna škola
- Razina 2: Osnovnoškolsko obrazovanje višega stupnja / dovršena osnovna škola
- Razina 3: Niže strukovno obrazovanje
- Razina 4: Srednje strukovno obrazovanje
- Razina 5: Srednje tehničko i drugo stručno obrazovanje te opće obrazovanje
- Razina 6: Visokoškolsko obrazovanje prve razine:
 - podrazina 6.1: Viša škola (nekadašnja) / više stručno obrazovanje
 - podrazina 6.2: Visokoškolsko obrazovanje prvoga stupnja / specijalistički stručni studij
- Razina 7: Visokoškolsko obrazovanje druge razine
- Razina 8: Visokoškolsko obrazovanje treće razine:
 - podrazina 8.1: Poslijediplomski znanstveni magistarski (mr.sc.) studij (nekadašnji) / specijalistički sveučilišni studij (nekadašnji)
 - podrazina 8.2: Doktorski studij.

Izvor: [*Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja*](#)